

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

III. Adonis idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

brarii vocem *ισραηλ* sic contrahere solent, *ισλ*, & *ισλ*. Cum ergo à Phœnicibus dictum Saturnum, *ισλ*, legisset incautus librarius, hoc est, *ισλ*, id significare putavit, *ισραηλ*, atque ita rescripsit. Nihil tamen affirmare velim. Alia porro memoratu digna de Abrahamo, sub Saturni nomine, refert ex Sanchoniathone Philo; Cœlo nempe patri unigenam filium totum flammis absumtum sacrificasse, tum sibi circumcidisse virilia, & commilitones omnes idem ut facerent adegisse. Quis negare potest hæc esse ex Mose petita? Scribit Porphyrius, summa fide de Judæis Sanchoniathonem diservuisse, cum ab Hierombalo, quem Gedeonem esse superius docui, Commentarios accepisset: Commentarios illos fuisse libros Mosis, ex eo qui tradidit, conjecturam ducere licet: atqui iidem videntur esse qui traditi sunt ab Hierombalo Commentarii, ac Commentarii Taauti, quibus ad operis itidem sui lucubrationem usus est Sanchoniathon. Taautus denique serpentibus divinitatem quamdam adscripsit: Moses serpentem æneum mirifica quadam & divina vi pollentem palam proposuit. Minime porro credendum est, Mosis libros ita fuisse affectatum Sanchoniathonem, ut rerum principia describens nusquam ab iis recesserit. Ea excerpit duntaxat, quæ cum gentis suæ religionibus, & receptis dogmatis consentirent. Neque vero, quæ à Sanchoniathone scripta erant, fideliter retulit interpres Philo Byblius. Ex iis quæ extant apud Eusebium facile agnosceas, quam multa sibi in interpretando permisit. Mosem itaque Sanchoniathon, Sanchoniathonem Philo Byblius interpolavit. Hinc plurima è Taauti libris à Sanchoniathone deprompta esse dicuntur, quæ à Mosæica tamen doctrina prorsus abhorrent.

Adonis idem ac Mosis.

III. Alteram Mosis imaginem Phœnices affinxerunt Adonidi, qui non ab iis solum, sed à vicinis quoque gentibus inter Deos celebratus est. Natus quippe dicitur Adonis in Sabæis Arabica gente: Moses in Arabia annos complures traduxit. Scribit Apollodorus in Adonidis etiamnum infantis forma commotam Venerem, clam Diis omnibus cum oculuisse in arca, & Proserpinæ tradidisse, hanc pupam tam bellum confpicatam retinuisse, atque ea re excitatam inter Deas contentionem Jovem sedasse, hac lege atque omine, ut tertiam anni partem penes se maneret Adonis, tertiam penes Venerem, penes Proserpinam tertiam: unde *ἑπίπρωτος* dicitur Theocrito. Sciabant enim figmenti hujus artifices Jocabed Mose filio auctam, *Videntem cum elegantem abscondisse tribus mensibus; cumque jam celare non posset, sumisse fuscillam scirpeam, & postum intus infantulam* abjecisse in carectum, hoc est in certam perniciem & præientem mortem dedisse; sive, ut lepide fabulatores dixerunt, Proserpinæ tradidisse; miseram vero Pharaonis filiam extractum aquis infantem ipsi matri Jocabedæ commisisse alendum, spectataque demum pueri venustate sibi adoptasse, hunc vero prodeuntibus subinde annis ad Deum frequenter itasse. Ex quibus factis aperte extat, cur partim apud Venerem, partim apud Proserpinam, partim apud Jovem annum degere dictus sit. Sororis suæ filius esse fertur Adonis, quod sororis suæ industria Moses infans servatus ac velut renatus sit. *Φιλέρημος* esse Adonis, hoc est loca sectari, dicitur in Orphicis: Moses in desertis totum fere vitæ tempus contrivit. Ibidem jaçtatur Adonidis prudentia: summam prudentiæ gloriam rebus gestis tulit Moses. Illic Adonis omnium altor vocatur: Mosis precibus, manna, coturnices, & aquam Ebræis esurientibus & sitientibus Deus largitus est. Fulgidus & tenebrosus esse dicitur Adonis, & in cœlum ex inferis, ad inferos de cœlo ultro citroque commeare: his consimilia narrantur de Mercurio; nam partim atra facie, partim aurea exhibetur ab Ægyptiis, geminoque mundo, cœlesti & inferno, commercia facere dicitur: Mercurium autem ipsissimum esse Mosem infra demonstrabimus. Philosophum fuisse Adonin tradunt, Auctor Chronici Alexandrini, & Cedrenus: Moses de mundi, rerumque omnium principis differuit.

Virg. Ecl. 10.

Et formosus oves ad flumina pavit Adonis:

pavit & Moses in Arabia. Canticis gaudere Adonin Orphica narrant, quod Mercurio etiam Lyra repertori tribuitur. Horum comminiscendi causæ fuerunt, quod pastoralem vitam egit Moses, quod de Sina monte ad suos reversus, primum lucida, deinde velata facie in medium processit, quod in summo montis ejusdem cacumine, ac velut in cœli suburbis Deum sæpe affatus est; postmodum vero ad nutum ipsius turbulenti ac seditiosi cives, Core, Dathan, & Abiron terra absorpti sunt, *descendentque vivi in infernum*; & quod Deo hymnos non semel Moses decantavit. Sed & longe plura Adonis communia habet cum Baccho, quem expressam esse Mosis imaginem constabit ex sequentibus. Imo vero, non alium esse Adonin, atque Bacchum, & similibus utrumque religionibus coli, disertis verbis à Plutarcho traditum est. Sexus utriusque particeps uterque fingitur in Orphicis, & apud Ptolemæum Chennum à me jam laudatum; cornutus uterque, & *ἀβερήμους*, quæ Mofi quoque tribui inferius

Porphyr. apud Euseb. Præp. Evang. libr. 1.

Apollod. libr. 3.

Theocr. Idyll. 15. Exod. 2. 2. 3.

Orph. Hymn. in Adon.

Num. 26. 33.

Plat. Symp. libr. 4. Quest. 5.

patebit. Bacchus autem idem est qui Osiris, ac Osiris proinde Adonis est. Hinc illud Ausonii Epigramma :

Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat,
Mysi Phanacon nominant,
Dionyson Indi existimant,
Romana sacra Liberum,
Arabica gens Adoneum,
Lucaniacus Pantheon.

Auson. Epigr.
30.

Martianus Capella Osirin appellat Byblium Adonem; & utriusque mors ac reditus ad vitam, hujus apud Phœnices, illius apud Ægyptios, pari luctu & gaudio utrobique celebrantur. Osirin autem & Liberum nemo Solem esse nescit. Unde efficitur Mosem, non Adonin solum, & Osirin, & Bacchum esse, sed Apollinem quoque, quod pluribus etiam infra probabitur. Adonin autem esse Solem & asseverat Macrobius, & Orphica ostendunt, cum ipsum omnium altorem, & *θεογονίαν* & *λαμπραντα*, extinctum & lucem appellat: quotis enim quibusque annis & diebus Sol *θεογονίαν* & *λαμπραντα*. Et extinguitur quidem, cum in inferioribus versatur Zodiaci signis, & à nobis velut ad Proserpinam, hoc est ad inferius hemisphaerium abit; fulget rursus superiora signa repetens, cum lucis & dierum incremento. Præclara est Macrobius super hoc argumento dissertatio. Et extingui quidem prius dicebatur quam fulgere, quia annum à Septembri mense auspicabantur Ægyptii & Phœnices, quo tempore Solis lumen & calor decrescere incipiunt, & ad hyemem vergit annus: vel quia in occasu Solis diei initium Ebraei constituebant; quem morem ab illis acceperunt Græci veteres; unde Dianam, quæ Luna est, & nocti præest, priusquam Apollinem, sive Solem, natam esse fingeant; Ægyptii vero à media nocte diem inchoabant: vel quod Phœnices, & Ebraei, & Arabes, quemadmodum & Numidæ, & Galli veteres, ac Germani, & nunc quoque Poloni, ac Bohemi, ex noctibus temporum suorum spatia, non ex diebus computabant. Minime vero mirandum est eodem Adonidis signamento res tam discordis naturæ, Mosem puta, & Solem, priscos illos Mythologos adumbrasse: hic enim *πανικώς* significatur, ille *ισοεικώς*, quod in plerisque sæpe factum jam alii observarunt. Adonin statis diebus mulieres quotannis solenni ritu complorabant; propterea quod Mosem per dies triginta Ebraei luxerunt, ut legitur sub finem Deuteronomii. Quod spectat vero ad hortulos illos, quos in testis, atque etiam in suburbiis diligenti cura excolebant mulieres *ἀδωνιάδες*, & Adonios appellabant, Regem Adonidem hortorum curæ impense fuisse deditum narrantes; minime id quidem pertinet ad historiam Mosi, nec aliam appellationis hujus causam comminiscor, quam vocum, *אדון*, & *עדן*, similitudinem, quarum illa *Dominum*, sive *Adonin* significat, hæc *voluptatem*, sive *Eden*. Proclive ergo fuit propter vocum consonantiam, *גן עדן*, *hortum voluptatis*, quo nomine Phœnicia mulieres hortulos illos suos in suburbiis, & in vasis, voluptatis gratia consitos appellabant, reddere, *גן אדון*, *hortum Adonidis*.

Mart. Cap.
libr. 2.

Macr. Sat. Ebr.
1. cap. 21.

Deut. 34. 8.

IV. Scribit Ezechiel se per Aquilonare ostium in Templum introeuntem offendisse mulieres plangentes Thammuz. Vertit Hieronymus, *Adonidem*, & sic intellexit quoque Procopius: ita ut planctus ille mulierum, sit *ἀδωνιάδες*. Nec enim moror fabulam illam de Thammuz, quam refert Maimonides in More Nevochim. Equidem Tethmosin dictum Mosem reperio apud Cedrenum, quæ vox ab appellatione Thammuz non valde recedit. Pharaoni certe, quo regnante Ægypto profugerunt Ebraei, Themosi nomen fuisse docet Manethos apud Josephum. Thammuz dicitur Philastro & Eusebio, quorum uterque Josephum secutus est. Theuth quoque sive Mercurium, qui Moses est, ut mox apparebit, Ægypti regem Thamum adiuisse, artiumque, quas callebat, specimina coram eo edidisse, gravissimus auctor Plato testatur. Verum non hæc eodem modo apud Chronologos temporibus divisa sunt: quidam enim, ipseque adeo Manethos, vetustioris Mosè Themosi faciunt. Memoratur etiam ab eodem Manethone Timæus Ægyptiorum rex, Themosi antiquior, quo regnante Judæos scribit Ægyptum invasisse. Quanquam autem in re adeo incerta, & propter antiquitatem obscura vix conjecturis superest locus, suspicor nihilominus Thammuz, sive Themosi, aut Tethmosin dictum fuisse eum Ægypti regem, non quo regnante Moses excessit Ægypto, sed quo natus est: nam consonum nomini huic nomen habuit ejus filia Thermuthis, quemadmodum appellatur à Josepho, & aliis; nam ex Thamuz fieri potuit Thermuthis, ut à *νόμος*, *norma*; à *τεγο*, *tergus*. Atqui nomina patronymica, de patrum nominibus facta, apud Ægyptios

Thammuz
Ezechielis
idem ac Mo-
ses.
Ezech. 8. 14.
Hieron. Ezech.
8. 14. & Epist.
13. ad Paulin.
Procop. in Isa.
18.
R. Mos. ben.
Maim. More
Nevoch. Part.
1. cap. 29.
Jos. 1. cont. Ap.
Philast. Hæc.
23.
Euseb. Chron.
Plat. in Phædr.
Maneth. apud
Joseph. libr. 1.
contr. Apion.